

MEĐUNARODNI MONETARNI FOND
Direkcija za odnose s javnošću
Informacija za javnost

Informacija za javnost br. 10/79
OBJAVLJUJE SE ODMAH
21. lipnja 2010.

Međunarodni monetarni fond
700 19th Street, NW
Washington, D.C. 20431 SAD

Izvršni odbor MMF-a zaključio je konzultacije u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a s Republikom Hrvatskom, održane 2010.

Dana 21. lipnja 2010., Izvršni odbor Međunarodnoga monetarnog fonda (MMF) zaključio je konzultacije u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a s Republikom Hrvatskom.¹

Prikaz stanja

Svjetska gospodarska i financijska kriza znatno je utjecala na hrvatsko gospodarstvo. U uvjetima smanjenih kapitalnih priljeva, oslabljenje izvozne potražnje i postroženih kreditnih uvjeta na domaćem tržištu, realni BDP je smanjen za 5,8 posto u 2009., dok je nezaposlenost snažno porasla na 17 posto. Zbog značajnog smanjenja izvoza i još izraženije kontrakcije uvoza, manjak na tekućem računu platne bilance gotovo je prepolovljen, te je iznosio 5 posto BDP-a. Gospodarstvo je i u prvom dijelu 2010. obilježio snažan pad, a očekuje se da će se pozitivni rast postupno početi ostvarivati u drugoj polovini godine, pri čemu prognoza rasta za 2010. iznosi nula posto.

Hrvatske su vlasti odlučnim politikama odgovorile na krizu. Hrvatska narodna banka (HNB) primjereno je riješila problem manjka likvidnosti u bankarskom sektoru u 2009. ublažavanjem regulatornih zahtjeva, repo aukcijama i pojednostavljenjem propisa prema kojima banke dobivaju likvidna sredstva u slučaju nužde. Pravodobna reakcija nositelja politike pridonijela je poboljšanju raspoloženja na financijskom tržištu: tečaj kune se u cijelosti oporavio, međunarodne pričuve ponovno su povećane, a razlike prinosa na obveznice značajno su smanjene, što je hrvatskim vlastima omogućilo da dvaput u 2009. pribave sredstva na međunarodnim tržištima kapitala. Pritisci na likvidnost ublaženi su u 2009. jer su domaći depoziti ostali stabilni, a kreditne linije inozemnih matičnih institucija ostale su dostupne domaćim podružnicama.

Da bi nadoknadile velik pad prihoda i održale proračunski manjak u 2009. na razinama koje se mogu financirati, hrvatske su vlasti u 2009. također provele snažne fiskalne mjere. Donesena su tri rebalansa proračuna, koji su obuhvaćali niz kratkoročnih mjera: smanjenje rashoda, zamrzavanje plaća i mirovina, povećanje stope PDV-a i uvođenje privremenog

¹ Na temelju članka IV. Statuta Međunarodnoga monetarnog fonda, MMF održava, obično svake godine, bilateralne razgovore sa zemljama članicama Fonda. Misija Fonda posjećuje dotičnu zemlju članicu, prikuplja gospodarske i financijske informacije i razgovara s dužnosnicima zemlje o gospodarskim kretanjima i gospodarskim politikama zemlje. Nakon povratka u sjedište Fonda, članovi misije pripremaju izvješće koje je temelj za raspravu Izvršnoga odbora MMF-a. Nakon završetka rasprave generalni direktor MMF-a, kao predsjednik Izvršnog odbora, sažima mišljenja izvršnih direktora i taj se sažetak daje na uvid vlastima u zemlji članici na koju se odnosi.

"poreza solidarnosti" na plaće, mirovine i druge primitke. Te su mjere bile od pomoći, ali je unatoč njima proračunski manjak dosegao gotovo 4 posto BDP-a (uključujući plaćanje aktiviranog jamstva koje je odobreno brodogradilištu u državnom vlasništvu). Javni je dug također snažno porastao na 50 posto BDP-a, uključujući dug za koji su izdana jamstva.

Banke su relativno dobro prebrodile krizu zahvaljujući visokim kapitalnim zaštitama, ali je njihova profitabilnost pala, što je ponajviše posljedica povećanja rezervacija za gubitke po lošim kreditima koji su na kraju 2009. iznosili 7,8 posto. Rast kredita privatnom sektoru znatno je smanjen jer je nesigurno makroekonomsko okruženje smanjilo potražnju za novim kreditima, a banke su postrožile uvjete za odobravanje kredita. Zabrinutost oko nedostatnog kreditnog oporavka je potaknula hrvatske vlasti da početkom ove godine uvedu tri programa za oživljavanje kreditne aktivnosti prema poduzećima, što obuhvaća kredite za financiranje obrtnih sredstava i davanje državnih jamstava za investicijske kredite. Očekuje se da će ti programi zaživjeti do kraja 2010.

Procjena Izvršnog odbora

Izvršni direktori su pohvalili hrvatske vlasti za vješto provođenje gospodarstva kroz svjetsku financijsku i gospodarsku krizu jer su one svojim odlučnim djelovanjem pridonijele očuvanju financijske stabilnosti, ograničavanju proračunskog manjka i zadržavanju povjerenja ulagača i pristupa međunarodnim tržištima kapitala. Direktori su primijetili da se s obzirom na nesigurne globalne izgleda, nestabilna regionalna financijska tržišta i značajne ranjivosti domaćeg gospodarstva, početni oporavak suočava sa značajnim negativnim rizicima. Dobro planirana srednjoročna fiskalna konsolidacija i ambiciozne strukturne reforme bit će potrebni za povećanje konkurentnosti i privlačenje ulaganja kojima se postiže snažniji i uravnoteženiji rast.

Direktori su primijetili da s obzirom na politiku stabilnog tečaja teret upravljanja potražnjom u velikoj mjeri pada na fiskalnu politiku. Oni su se složili da bi ciklički uravnotežen proračun tijekom srednjoročnog razdoblja osigurao prostor potreban za djelovanje politike i održivost duga. Direktori smatraju da bi se fiskalnu prilagodbu moglo najbolje postići mjerama za smanjenje rashoda, uključujući smanjenje mase plaća u javnom sektoru i subvencija poduzećima, racionalizaciju rashoda za zdravstvo i mirovine i bolje usmjeravanje rashoda za socijalnu pomoć. Oni su pozdravili uključivanje mnogih navedenih mjera u Program gospodarskog oporavka te preporučili da bi reforme u području rashoda trebale prethoditi predviđenom smanjenju poreza. Povrh toga, direktori potiču obuzdavanje rasta potencijalnih fiskalnih obveza i pružaju podršku planovima za donošenje Zakona o fiskalnoj odgovornosti.

Iako svjesni težine kompromisa, direktori smatraju da održavanje uglavnom stabilnog tečaja osigurava odgovarajuće sidro s obzirom na volatilnost tržišta i visoku financijsku euroizaciju. Oni su naglasili važnost strukturnih reformi za poboljšanje konkurentnosti, uključujući otklanjanje neefikasnosti na tržištu rada i u poslovnom okruženju i provođenje odgovarajućih politika dohotka i plaća da bi se ostvarila unutarnja prilagodba gospodarstva. Direktori su preporučili veću fleksibilnost u politikama zapošljavanja i socijalnim naknadama kako bi se otklonili negativni poticaji za participaciju radne snage. Oni su također zamijetili da je za poboljšanje poslovnog okruženja potrebna privatizacija, smanjenje parafiskalnih naknada i pojednostavljenje procedura za otvaranje novih poduzeća. Direktori su pozdravili nedavno uključivanje reformi u mnogim navedenim područjima u Program gospodarskog oporavka te

zamijetili da će njegov dobar slijed, brza i cjelovita provedba imati važnu ulogu u jačanju povjerenja tržišta i pomoći Hrvatskoj da sa snažnom pozicijom uđe u EU.

Direktori pozivaju na nastavak oprezne provedbe politika u monetarnom i financijskom sektoru jer je ranjivost banaka na kreditni rizik i rizik likvidnosti i dalje prisutna. Oni smatraju da je umjeren dinamika ublažavanja monetarne politike bila primjerena i upozoravaju da se ona dalje ne ublažava jer su financijski izgledi i dalje neizvjesni. Iako svjesni osigurača koji sprječavaju ublažavanje uvjeta za odobravanje kredita, direktori su preporučili pomni nadzor kvalitete kredita odobrenih u sklopu mjera za poticanje kreditne aktivnosti. Oni su izrazili zabrinutost oko dokapitalizacije banaka u državnom vlasništvu sredstvima iz fonda za osiguranje depozita.

Hrvatska: Ključni makroekonomski pokazatelji, 2005. – 2011. 1/

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010. Proj.	2011. Proj.
Proizvodnja, nezaposlenost i cijene							
Realni BDP	4,2	4,7	5,5	2,4	-5,8	0,0	2,0
Nezaposlenost (anketna, u postotcima)	12,7	11,1	9,6	8,7	9,2	9,5	9,0
Stopa inflacije mjerena indeksom potrošačkih cijena (prosječna)	3,3	3,2	2,9	6,1	2,4	2,0	2,7
Štednja i investicije							
Domaće investicije	28,0	29,8	30,5	32,8	28,3	30,2	30,6
<i>U tome: Investicije u fiksni kapital</i>	24,6	26,1	26,2	27,6	24,7	25,1	25,6
Domaća štednja	22,5	22,9	22,9	23,6	23,1	24,8	24,7
Država	2,3	2,9	3,8	3,2	0,0	-0,6	-0,6
Ostali domaći sektori	20,2	20,0	19,1	20,4	23,1	25,4	25,3
Operacije proračuna opće države 2/							
Prihodi opće države 2/	39,2	39,6	40,7	39,8	38,7	37,6	37,4
Rashodi opće države 2/	42,1	41,4	42,0	40,7	41,9	41,2	41,1
Ukupni višak/manjak proračuna opće države 2/	-2,8	-1,8	-1,2	-0,9	-3,2	-3,6	-3,7
Ukupni višak/manjak proračuna opće države (širi obuhvat) 2/ 3/	-2,8	-0,8	-2,4	-1,3	-4,1	-3,8	-3,9
Ukupni višak/manjak HBOR-a (umanjen za transfere države)	-0,1	-0,2	-0,5	-0,1	-0,6	-0,6	-0,6
Ciklički prilagođeni primarni višak/manjak 2/	-2,8	-2,1	-2,3	-2,7	-2,8	-2,9	-3,4
Dug opće države	38,4	35,8	33,2	29,3	35,4	38,2	39,6
Novac i krediti							
Kreditni banaka ostalim domaćim sektorima	17,4	23,1	15,0	10,6	-0,6
Ukupna likvidna sredstva	10,5	18,0	18,3	4,3	-0,9
Kamatne stope 5/							
Prosječna kamatna stopa na depozite u kunama (bez val. klauzule)	1,7	1,7	2,3	2,8	3,2
Prosječna kamatna stopa na kredite u kunama (bez val. klauzule)	11,2	9,9	9,3	10,1	11,6
Prosječna kamatna stopa na kredite s val. klauzulom	6,7	6,3	6,3	7,5	8,1
Platna bilanca							
Saldo tekućih transakcija	-1.976	-2.715	-3.237	-4.371	-2.361	-2.505	-2.888
(postotak BDP-a)	-5,5	-6,9	-7,6	-9,2	-5,2	-5,4	-5,9
Kapitalne i financijske transakcije	3.924	5.083	4.861	5.621	3.981	3.267	2.905
Ukupno stanje	822	1.412	722	-330	896	262	-583
Dug i pričuve							
Bruto međunarodne pričuve	7.438	8.725	9.307	8.926	10.376	10.638	10.055
u postotku kratkoročnog duga (prema preostalom razdoblju do dospelja)	85	88	109	69	71	74	80
u mjesecima uvoza robe i nefaktorskih usluga u sljedećoj godini	4,5	4,9	4,7	6,0	6,7	6,5	5,8
Neto međunarodne pričuve	5.604	6.464	7.349	7.849	9.365	9.947	9.364
Omjer servisiranja inozemnog duga i izvoza (u postotcima)	27,2	37,5	37,8	34,3	50,5	38,1	38,1
Ukupni inozemni dug (kao postotak BDP-a)	72,1	74,9	77,6	85,1	97,4	99,9	98,6
Neto inozemni dug 5/	37,7	38,7	41,1	48,6	60,8	63,3	62,0

Izvori: Hrvatske vlasti i procjene članova Misije

1/ Podaci nacionalnih računa za razdoblje 1995. – 2008. revidirani su 2009. Prema novoj metodologiji ESA 95, revidirani podaci uključuju procjene sive ekonomije, stambene rente i usluga financijskog posredovanja indirektno mjerenih (UFPIM). Revidirani podatak o nominalnom BDP-u za 2008. viši je za oko 14 posto od prethodne procjene.

2/ U skladu s metodologijom ESA 95.

3/ Uključuje isplatu "duga umirovljenicima" i višak/manjak HBOR-a i HAC-a (umanjen za transfere države).

4/ Ponderirani prosjek, sva dospelja. Krediti s valutnom klauzulom uglavnom su indeksirani u eurima.

5/ Umanjeno za međunarodne pričuve i devizna sredstva banaka.